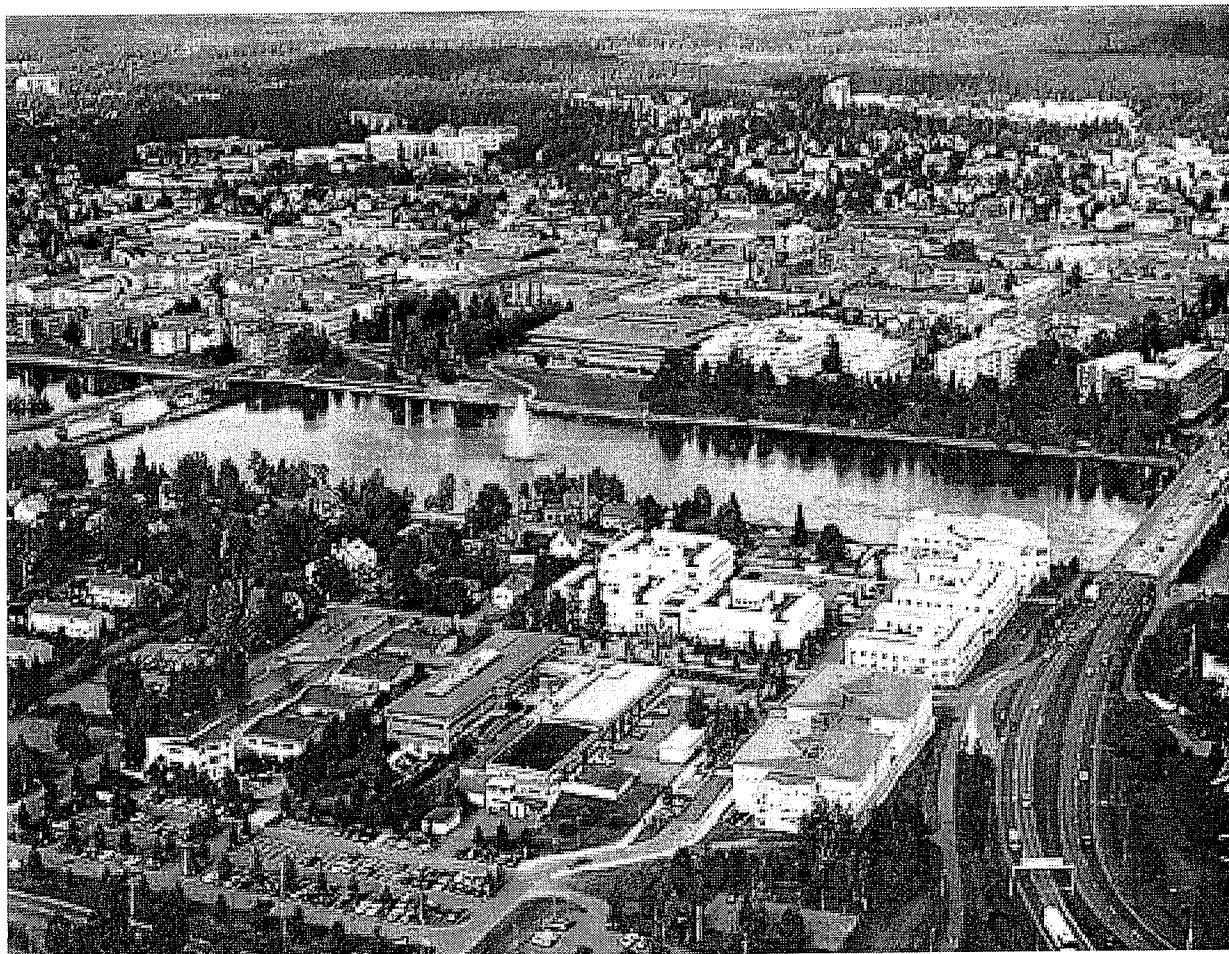

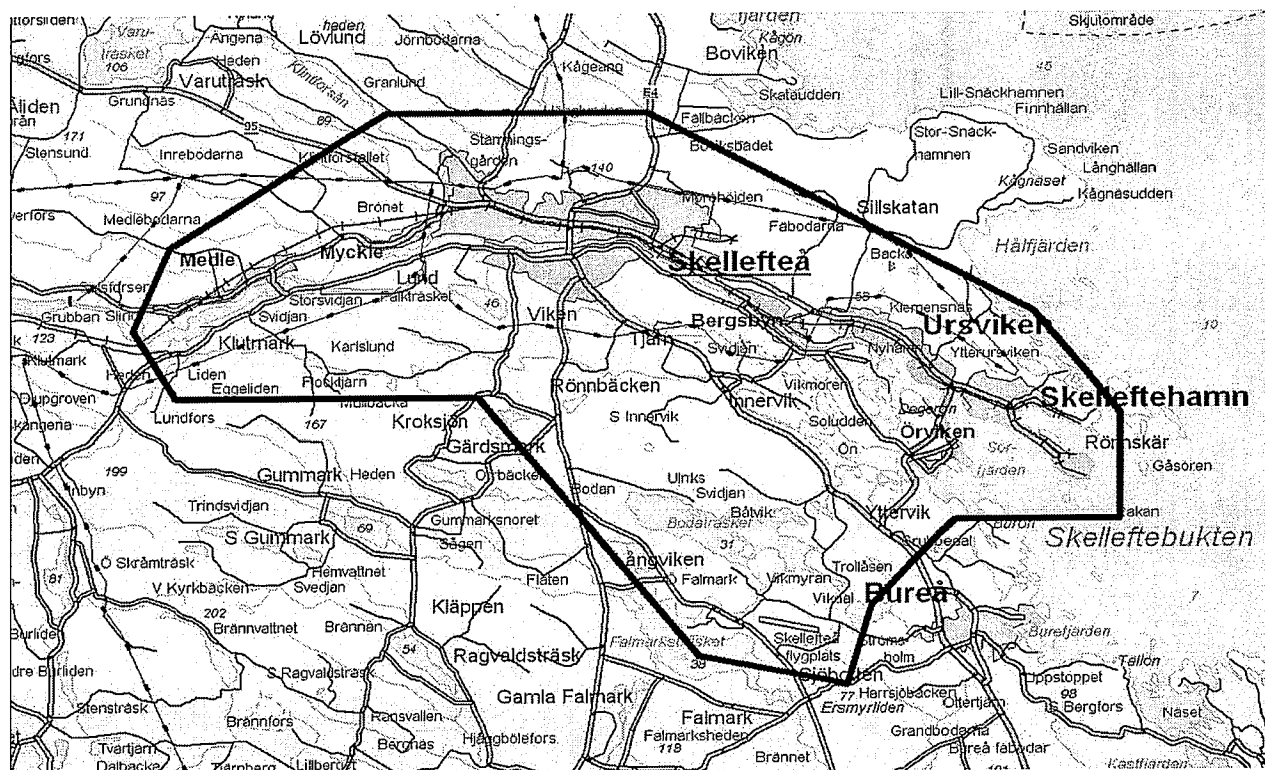
Program för
Skelleftedalen, fördjupad översiktsplan
2008-03-19

Fastställd av kommunstyrelsen 2008-04-08, § 133

Förord

Skellefteå kommun har fattat beslut om upprättande av en ny fördjupad översiktsplan för Skellefteå tätort och dess omgivningar, det man kan kalla Skelleftedalen. Tanken är att planen ska spegla skelleftebornas behov och syn på samhällsutveckling. Vad som bör utvecklas och hur det ska ske. Utgångspunkten har varit att försöka bestämma hur samhället ska se ut år 2030. Kommunen har tagit fram en vision och ett antal uppfordrande mål. För att nå dit krävs uppoffringar och resurser. Planen ska visa på vilka de är och hur man tillsammans ska arbeta för att nå dit man vill. Ambitionen är att översiktsplanen både ska vara reglerande samtidigt som den ska vara inspirerande och uppmanande. Det utgår från en besjälad önskan att förbättra välfärden och livsmiljön. Det förutsätter både ekonomisk tillväxt och en bra hushållning med resurserna. Ekonomisk tillväxt kräver att många utför ett effektivt arbete och drar åt samma håll. Man måste samtidigt se till att utvecklingen är hållbar – den ska vara stabil och långsiktig. För att planen verkligen ska få betydelse och förankring är ambitionen att framtagandet sker i en bred, demokratisk process. Programmet för planen görs för att ge planarbetet önskad omfattning och inriktning.

Planens syfte

Den fördjupade översiktsplanen ska i första hand vara en utvecklingsplan för området. En översiktsplan är kommunens långsiktiga plandokument för utveckling och användning av mark- och vattenresurser. Dess syfte är att:

- visa på möjligheter och förutsättningar för tillväxt och hållbar utveckling
- ge underlag till en diskussion och beslut om utvecklingen i tätortsområdet ur ekonomiska, sociala och ekologiska dimensioner
- redovisa riksintressen, allmänna intressen, miljö- och riskfaktorer samt hur dessa ska beaktas
- ange riktlinjer för att upprätthålla och förbättra kvaliteten i bebyggelse och miljö
- visa hur vi fördelar resurser och hur vi stärker och utvecklar vår välfärd

Planområdet Skellefteå är en fördjupning av kommunens heltäckande översiktsplan och ett komplement till andra fördjupade översiktsplaner i och kring tätorten. De samhällsförändringar vi ser i omvärlden kan om de speglas lokalt upplevas både stora och omvälvande. Samtidigt är Skellefteå som kommun och region tämligen stabil och i grunden väl utbyggd. Bedömningen är därför att det praktiskt endast är delar av planområdet som påtagligt kommer att förändras och påverkas av den nya planen. Ändå har planen en mycket viktig funktion eftersom förändrade behov och nya företeelser måste tillgodoses med möjligheter. Sammantaget ska den fördjupade översiktsplanen ge en bra och samordnad planering och stöd för resursfördelning i Skellefteå. I planen är tanken att ta till vara historien och befintliga miljöer, tillgodose vad skellefteborna vill och behöver samt ta hänsyn till vad som händer i omvärlden. Ambitionen är också att ta fram en plan som fortlöpande kan förändras mot våra behov.

Skellefteå i världen

Skellefteå:s situation de senaste decennierna är i mångt en spegling av den nationella utvecklingen. Den har påtagligt präglats av den rådande industrikonjunkturen och den nationella politiken. Kommunen har en bas i råvaru- och tillverkningsindustri som är starkt exportberoende. Under perioden mellan 1960 och 1990

stärktes landets exportindustri likväl som kommunens. Både nationellt och lokalt var den ekonomiska utvecklingen god. Samtidigt bedrev staten en regionalpolitik som var både kompenserande och omfördelande. För Skellefteås del innebar detta resurser till en stark samhällsutveckling. Kommunen ökade sin befolkning, offentlig sektor och näringsliv expanderade. En stor del av den nuvarande bebyggelsestrukturen skapades samtidigt som samhällsservicen förbättrades och levnadsstandarden ökade. 1990-talet innebar istället en ekonomisk nedgång i industrin med försämrade statsfinanser och åtstramningar i offentlig sektor. I Skellefteå kommun kulminerade befolkningsutvecklingen och en period inleddes där folkmängden minskade. Tillväxten i näringslivet avtog parallellt. Det minskande befolknings- och skatteunderlaget innebar samtidigt ett krympande underlag för samhällsservice.

Under 2000-talet har konjunkturen successivt förbättrats. Både näringslivets och offentliga sektorns ekonomiska utveckling har blivit bättre. Ett omfattande arbete med effektivisering och strukturomvandling har pågått sedan lågkonjunkturen. När sedan konjunkturen svängt uppåt och näringslivet genomgått starkt effektivisering har resultatet blivit mycket bra. Men en god utveckling kräver att effektiviseringar och rationaliseringar fortgår oavbrutet. Konjunkturerna skiftar och hårdare tider kommer alltid. Därför är det viktigt att kommunens planering ger förutsättning för en stark ekonomisk tillväxt som i sin tur möjliggör en god samhällsutveckling.

Inom planområdet Skelleftedalen är utvecklingen starkare än i kommunen som helhet. Skelleftedalen ökar både sin befolkning samtidigt som näringsliv och handel expanderar på olika sätt. En helhetssyn är dock fortfarande viktig för att hela kommunen ska fortsätta att utvecklas på ett positivt sätt. För framtiden måste vår utveckling av befolkning och tillväxt alltså stärkas. Med relativt färre yngre och fler äldre uppstår brister av arbetskraft och företagsutveckling samtidigt som kostnader för välfärden ökar. För att möta detta sätter kommunen en tydligt offensiv strategi som förutsätter expansion med ekonomisk tillväxt och stark samhällsutveckling.

Framtiden

Framtiden är det mest spännande och oförutsägbara som finns. Ingen kan med någon säkerhet säga vad framtiden kommer att innebära. Hur kommer samhället kommer att förändras och te sig om 20 år? Den långsiktiga planeringen måste därför vara flexibel och inte alltför detaljerad. Av programmet framgår kommunens visioner och mål samt vilka inriktningar som behövs för att nå dit. Den kommande översiktsplanen och arbetet med den får konkretisera den inslagna vägen. Man kan ha ambitionen att nå alla målsättningar och därmed styra utvecklingen. Men man kan med säkerhet säga att det inte blir så enkelt. I översiktsplanen ska redovisas önskemål och behov. Vad kommunen avser göra men även på alternativa utvecklingsvägar. Därmed ska det framgå vad som kan ske om vi inte lyckas nå de uppsatta målen. Genom att studera olika alternativa utvecklingsvägar fås en bättre handlingsberedskap om utvecklingen tar en annan väg än den avsedda.

Förutsättningar

Tanken är att Skellefteå ska bli ett centrum i norr med stark utveckling. Utgångspunkten är att Skelleftedalen ska stärkas och förutsättningarna för välfärden ska bli bättre. En god bärkraft och stor konkurrenskraft behöver skapas. Det finns ingen enskild grund för detta utan istället krävs en mängd samverkande faktorer. Basen utgörs av den fysiska miljön och befolkningens kompetens. För det måste man tillvarata;

- mark- och vattentillgångar
- befolkningens idériedom och utvecklingsförmåga
- den kompetens som finns inom olika verksamhetsområden

Översiktsplanens fördjupning över Skelleftedalen ska ha sin utgångspunkt i vilka förutsättningar som finns idag, lyfta fram kvaliteter och visa på utvecklingsmöjligheter. Dessutom stimulera till ansvar för det samhälle som kommande generationen ska leva i.

Programmets funktion

Programmet baseras grundläggande på kommunens vision och de övergripande mål som kommunen antagit. Visionen och målen blir tillsammans en samordnad och tillgänglig helhetssyn på ett

samhälle som ska leda till en hållbar utveckling. Programmet är följaktligen kommunstyrelsens grundläggande inriktning och direktiv för planarbetet.

Planarbetet

Upprättandet av den fördjupade översiktsplanen sker med utgångspunkt från programmet. Programmets mål och inriktning är styrande för önskad funktionalitet och resultat. Planen ska visa lösningar på dessa och göra analyser som visar effekterna av olika alternativa planeringslösningar. Det gäller såväl utveckling av befolkning, näringsliv eller förändringar i infrastrukturen. Den analytiska prövningen ska även ske med utgångspunkt i de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna. Avgränsningen av planområdet utgår från de tätbebyggda delarna i och kring Skellefteå. Att området även innefattar delar av landsbygden beror på intresset att få med viktiga framtida infrastruktursatsningar med anslutning till Skellefteå.

Vision och övergripande mål för Skellefteå kommun

Skellefteå kommun har fastställt en vision och fyra övergripande mål. Visionen och målen anvisar strategin och dimensionerar den önskade utvecklingen.

Kommunvisionen

Skellefteå en framsynt tillväxtkommun, attraktiv att bo och verka i.

Visionen representerar

En framtidsbild av ett samhälle som attraherar såväl stor som liten. Det ska vara en välkänd och viktig del av Sverige där entreprenörskap och företagande genomsyrar hela samhället. Skellefteå ska vara lockande för alla och vara en bra grogrund för ett näringsliv med stor bredd. Ett näringsliv som är i ständig utveckling för att skapa fler arbetstillfällen och goda resultat.

En kommun där både goda kommunikationer och organiseringen av samhället innebär korta avstånd. Där samhällssystemet är tydligt med snabba beslutsvägar. En kommun där allt är jämställt och tillgängligt för alla. Ett samhälle som är nära, enkelt och öppet. Som alla vill tala väl om.

Skellefteå ska vara en dynamisk och öppen kommun med många ansikten, spännande och intressant för långt fler än sina egna invånare. Möjligheterna till fritids- och kulturverksamheter ska attrahera nya människor. Karaktären ska vara en robust och trygg kommun med valfrihet i boende och aktiviteter. En väl fungerande samhällsservice särskilt med god vård och omsorg är självklar.

Det ska vara en del av världen där befolkningen ökar, särskilt starkt bland yngre människor. Möjligheterna till utbildning till utbildning och forskning ska vara i världsklass.

Övergripande mål för kommunen

Befolkning – antalet invånare i kommunen ska öka

Utbildning – utbildningsnivån ska höjas

Företagande – antalet företag ska öka i antal och redan etablerade företag ska växa

Livskvalitet – livsmiljön ska förbättras och levnadsvillkoren ska vara rättvisa

Kommunikationer – goda och säkra samband samt bra rese- och transportmöjligheter

Visioner och övergripande mål för Skelleftedalen

Skellefteå kommuns vision och övergripande mål innebär en expansiv utveckling. För arbetet med den fördjupade översiktsplanen bryter vi ner visionen och de övergripande målen till stadsvision och stadsmål för tätortsområdet Skelleftedalen.

Visionen av Skelleftedalen

Skellefteå ska vara en spännande, attraktiv, vacker och trygg stad med ett starkt näringsliv, ett rikt fritids- och kulturliv samt erbjuda en god välfärd och infrastruktur.

Målen för Skelleftedalen

Målsättningarna för området utgår från de övergripande målen för kommunen.

Befolkning

En grundfaktor för utvecklingen är att klara befolkningsfrågorna. Det övergripande målet är att befolkning ska öka i planområdet. En symbolisk målinriktning är att nå 52 000 invånare från nuvarande 45 000 inom planområdet Skelleftedalen. Den utgår från ett kommunövergripande mål att befolkningen i hela kommunen ska öka från 72 000 till 80 000. Bedömningen är att den största nettoökningen kommer att ske i tätortsområdet i Skelleftedalen. Nuvarande befolkningstrend är att befolkningen som helhet ökar i kommunen. Ökningen är mest påtaglig i tätortsområdet medan stora delar av landsbygden och många av de mindre orterna förlorar invånare. Medelåldern i kommunen är generellt hög och befolkningen i Skelleftedalen skiljer sig inte nämnvärt från detta. Den höga medelåldern medför utan påtagliga förändringar i befolkningsutvecklingen att man i framtiden får ett allt större underskott av arbetskraft och ökade behov av omsorg. Det krävs helt enkelt fler och särskilt fler yngre för att klara näringslivets behov av personal och för att klara välfärden. Samtidigt ska näringslivet behov av kompetens, yrkesskicklighet och entreprenörskap tillgodoses.

Ohälsotalen är relativt höga i kommunen och det behövs ett systematiskt arbete för att nå en förbättrad folkhälsa och på så sätt öka arbetskraftstillgången. Befolkningstillväxt kan skapas genom ökad inflyttning, ökad återflyttning och invandring samt ett högre barnafödande. På så sätt kan mångfalden öka och medelåldern sjunka. Det krävs ett omfattande arbete för att förbättra integration och jämställdhet. Skellefteå måste representera en bra livsmiljö, god arbetsmarknad och låga levnadsomkostnader. Grunden för ökad befolkning är ett dynamiskt och utvecklande näringsliv.

Det pågår en inte obetydlig omflyttning inom kommunen där folk flyttar från landsbygden och de mindre tätorterna till Skelleftedalen. Kommunen bör därför intensifiera arbetet med att skapa en hållbar struktur i hela kommunen för sysselsättning, offentlig och kommersiell service.

Utgångspunkten i planeringen ska vara att tätortsområdet ska klara det uppsatta befolkningsmålet. Det medför stora krav på ett ökande antal arbetstillfällen, utbildningar och infrastruktur, exempelvis bostäder och kommunikationer. Planen ska vara en del i en kraftfull strategi för att öka vår befolkning. Översiktsplanen ska särskilt visa

på de nödvändiga förutsättningarna för etableringar och infrastruktur.

Utbildning

För- och grundskolan i kommunen har sedan länge en hög standard och goda resultat. Skolan har också en omfattning som klarar att utbilda alla barn och ungdomar på en hög pedagogisk nivå. Verksamheten är förlagd till ett stort antal lokaler på många platser. Den nuvarande befolkningsutvecklingen, med förhållandevis låga födelsetal innebär att det blir allt färre yngre barn och elevunderlaget minskar. En anpassning medför då att antalet utbildningsplatser måste reduceras och att färre lokaler behövs. Målsättningen att öka befolkningen motverkar samtidigt detta. En ökning av befolkningen med 7 000 personer i en normalfördelning skulle inte kunna vända minskningen av barnkullarna. Däremot skulle det innebära en uppbromsning av nedgången av barnantalet i för- och grundskoleålder. Sammantaget innebär detta att skolans verksamhet ändå måste minska. För att klara verksamhetens krav på kvalité och ekonomi krävs att utbildningen samordnas till ett färre antal skolor. Hur snabbt denna omställning sker beror på hur befolkningen utvecklas. En väldigt viktig grund för kommunens planeringsarbete är skolorna lokalisering så väl som möjligt ska spegla barnens boendemiljö.

Gymnasieskolan i kommunen har en bred verksamhet med hög standard. Målsättningen är att gymnasieskolan ska erbjuda kompletta utbildningsprogram för såväl ungdomar som vuxenstudierande. Gymnasieskolan bedriver verksamhet vid tre skolor i Skellefteå. Gymnasieskolan påverkas på samma sätt som för- och grundskolan av minskade barnkullar. Gymnasieskolan måste som för- och grundskola anpassa sin verksamhet till det sjunkande elevantalet.

Både inom grund- och gymnasieskolan ser vi en trend med etablering av ett ökande antal friskolor. Det successivt minskande elevunderlaget blir allt mer påtagligt i en situation med både strukturåtgärder och nyetableringar. Planeringsmässigt är det dock viktigt att lokalisering av skollokaler kan ske så att goda skol- och utomhusmiljöer kan skapas samtidigt som resor och transporter begränsas.

Andelen med eftergymnasial utbildning är lägre i kommunen i jämförelse med riksgenomsnittet. Samtidigt är utbildningsnivån en mycket viktig tillväxtfaktor. Den övergripande målsättningen är att vi kan öka andelen med högskoleutbildning inom planområdet till 40 %. Högskoleområdet Campus Skellefteå, där utbildningsverksamhet bedrivs av Umeå universitet och Luleå tekniska universitet, har för närvarande ungefär 1 600 studenter. Målsättningen är att dessa ska öka till 3 000 under planeringsperioden (2009-2030). Antalet yrkesverksamma med forskning och utbildning vid Campus uppgår till 350 personer. En utökad verksamhet medför samtidigt att antalet forskare och lärare måste öka. Vår målsättning är att dessa parallellt med ökningen av studenter kan fördubblas till 700. Av särskild betydelse är en bra samverkan mellan forskning och utbildning samt näringsliv.

Utgångspunkten för planen ska vara att utifrån det strukturarbete som pågår inom barn- och grundskolan samt gymnasieskolan ta fram skapa utrymme både för nya etableringar och ny markanvändning på områden och fastigheter som inte längre behövs för utbildningsverksamhet. Översiktplanen ska även redovisa en planering för fortsatt utbyggnad av Campus Skellefteå. Campus ska rymma mer forskning och utbildning men även plats för bostäder och näringslivsutveckling.

Företagande

Skellefteå har ett mycket brett och mångfacetterat näringsliv. Traditionellt har basindustrin varit viktig och välstånd i kommunen är i grunden skapat ur jord- och skogbruk, gruvnäring och vattenkraft. Den omfattande verkstadsindustrin har sedan sprungit ur behoven att rationalisera basnäringarna. Under hand har allt fler högteknologiska företag fått större betydelse. Successivt ökar också service- och tjänstesektorn. Det finns en stark känsla för entreprenörskap och utveckling av innovationer i kommunen. Antalet företag som nyskapas uppgår till ungefär 250 per år i Skellefteå. I kommunen är motsvarande siffra 300. Målsättningen är att nyföretagandet i Skellefteå kan öka till 300 per år. En särskild potential för att skapa nya företag och ny sysselsättning bedöms finnas inom områdena energi och miljö, besöks- och turistnäring, IT samt teknikföretagen. Det är verksamheter som kräver planering och fortsatt utveckling.

Skellefteådalens arbetsmarknad har ungefär 21 000 arbetstillfällen. Industriell verksamhet svarar för 6 000 arbetstillfällen, handel och tjänstesektor för 7 000 samt offentlig sektor för 8 000. Målsättningen är antalet företag ska öka och befintliga ska växa ytterligare. Målbilden är att 2 500 nya arbetstillfällen ska kunna tillskapas under planeringsperioden. Utgångspunkten är att inom industriell verksamhet ska 1 100 arbetstillfällen nyskapas varav 300 i tyngre industri. För industriell verksamhet råder en balans på tillgången till lokaler. Den förutsatta utvecklingen med expanderande industrisektor och relativt stor andel tung industri medför stora krav på utrymme. Inom handel och tjänstesektor bedöms ytterligare 1 400 personer kunna ges arbete. När det gäller kontorslokaler råder för närvarande en balanssituation. En fortsatt expansion innebär att behov av nya kontorslokaler uppstår.

När det gäller handel råder balans i lokalbehovet efter de sista årens expansion. En ökad befolkning och starkare handelsprofil kommer på sikt att ytterligare öka behoven. Handeln är ett av kommunens starka tillväxtområden efter en tidigare period av svag utveckling där handeln i kommunen uppvisat underskott. I Skellefteå är tanken att detaljhandeln fokuseras till centrum. Solbacken är vårt stora externa handelsområde med funktion för volymhandel och vissa sällanköpsvaror samt industri. Industri- och handelsområdet Anderstorp-Tjärn är tänkt att främst profilera mot industrietablering och tyngre handel.

Utgångspunkter för planeringen är att antalet nya företag ska öka vilket kräver nya och utökade områden för arbetsplatser motsvarande 2 500 arbetstillfällen. Planen för Skellefteådalens måste skapa goda etableringsmöjligheter för allt från tjänsteverksamhet och handel till tung industri.

Livskvalitet

Skellefteå ska erbjuda en god livsmiljö av hög kvalitet. Livsmiljön omfattar nästan allt i omgivningarna. Ambitionen är att vara en småstad med inslag av många av de goda egenskaper och fördelar som stora städer har. Skellefteå har antagit en kommunikativ strategi med ledorden nära, enkelt och öppet. Den ska symbolisera viljan att välkomna nya invånare och skapa en god livskvalitet. Den stora delen av samhällsstrukturen finns sedan tidigare och kommer naturligtvis att bestå. Planen utgår därför från utveckling med

förändringar och mindre nyetablering. Det blir en ombyggnad, en förfining genom varsam komplettering av bebyggelse och anläggningar. Det bidrar till en stad med väl fungerande service och boendemiljö med höga krav på gestaltning. En viktig faktor för Skellefteås attraktivitet är möjligheten att nå låga levnadsomkostnader. Låga boendekostnader och begränsade avgifter bidrar starkt. Grönstruktur för livskvalitet och folkhälsa är ett annat viktigt och levande inslag i stadsmiljön.

Vår stadsmiljö

Skellefteå är en vacker stad med många stora kvalitéer. Den är skapad kring älven och dess möte med havet. Grundelementen med älven och höjdryggen Vitberget har naturligt fått styra stadsbildningen. Skellefteå är en del i en bandstadsstruktur längs älvdalen. Närheten till natur och parkmark samt kontakten med vattnet är ett av stadens allra största värden. Dessa ska förädlas i den fortsatta planeringen. I staden och stadsmiljön finns också många anlagda värden som måste bevaras och utvecklas. Exempel är centrums kvartersstad i rutmönster som är funktionell med rymlighet och överskådlighet. Bonnstan och området kring Nordanå är kulturmiljöer som ger staden dess identitet. En del av stadsbebyggelsen, exempelvis delar av Älvsbacka och äldre delar av Skelleftehamn är skapade som trädgårdsstäder. De kännetecknas av bebyggelse i trä och stora planerade tomter. Den fortsatta utveckling måste kännetecknas av ansvar för de kulturella och arkitektoniska kvalitéerna.

En rundare struktur

Bandstaden har skapats utifrån de naturliga elementen men också en ambition att klara låga etableringskostnader för bostäder. På så sätt har Skellefteå fått en stor utbredning till ytan. En tidigare idé för planeringen var att bygga samman alla tätorter i Skelleftedalen. Det skulle ha krävt en mycket stark expansion och intresse för stadsdelsboende. Praktiskt innebär bandstaden närhet till naturen men också stora avstånd och höga krav på infrastruktur. En mycket tydlig trend är att folk vill bo centralt. Man vill gärna bo i centrum eller i dess närhet. Många önskar bo högt med utsikt och gärna i kontakt med älven. Inför den fortsatta expansionen måste man bestämma hur utbyggnaden ska ske. Ett alternativ är att fortsätta utvecklingen av bandstaden. Ett annat är att satsa på en rundare struktur kring centralorten. Ett tredje alternativ är lokal utveckling

som utgår från en allsidig utveckling av samtliga större och mindre tätorter längs älv dalen. De utbyggnadsbehov som är aktuella under planeringsperioden kan klaras med förtätningar och ökad exploatering i och kring befintlig stads- och tätortsmiljöer. En inriktning på en rundare struktur kring Skellefteå skulle bäst svara mot den efterfrågan som finns och önskemål som framkommit i enkätsvar. En rundare struktur innebär också korta avstånd med större möjligheter att gå och cykla. Därmed blir också miljöpåverkan från transporter relativt mindre. En satsning på rundare struktur innebär samtidigt flera konflikter mot annan markanvändning. Planeringsmässigt är integrering av ny bebyggelse i befintlig struktur svårare och kräver mer anpassning. Utgångspunkten för planeringen bör vara att satsa på att skapa nya bostäder i centrala delar av Skellefteå och i stadsdelar som ligger i dess närhet.

Ett tätare och lite högre centrum

I stadens centrala delar är den bebyggelse vi ser idag är främst uppförd mellan 1950 och 1990. Den starkaste karaktären finns kanske i de 50-60-tals hus i 3-4 våningar som med ökande patina dominerar stadsbilden. Det finns hos många ett grundläggande intresse att bibehålla staden i dess nuvarande skala. Samtidigt har staden ett ganska litet centrum. Delar av det har en relativt låg exploateringsgrad. Här finns fortfarande möjligheter till fortsatta etableringar som ökar stadsmässigheten. I centrum finns få högre hus med hög exploateringsgrad. I arbetet med planen måste förslag till tyngre etableringar studeras. Det innebär se över möjligheterna att förtäta och bygga högre i centrum. Praktiskt verkar det för ett centrum med korta avstånd. Det bör vara rimligt att vissa byggnader utförs med upp till 8-10 våningar. Samtidigt har staden utseende och utformning stor betydelse och utbyggnaden av både gator och bebyggelse måste ske med stora krav på god gestaltning och utformning.

En spännande och trygg stadskärna

Ambitionen är att stadskärnan ska utgöra ett för staden och regionen attraktivt centrum. Skellefteå blev vald till årets stadskärna härom året. Fortfarande upplever många att centrum inte lever upp helt till förväntningarna. Det finns en absolut ambition att göra en översyn och förnyelse av stadsparken och strandbrinken. Det finns även ett stort intresse av att förändra torget och gågatan. Grundläggande

måste centrum få fler funktioner som gör det mer levande och aktivt särskilt under kvällstid och helger. Centrum ska vara en naturlig mötesplats som är lätt nå. Samtidigt är det viktigt att behålla den trygghet som staden också är prisbelönad för. En ljus, inspirerande miljö är viktig. En bra stadsutformning kan bidra till att begränsa droganvändningen, särskilt bland ungdomar. Ett levande centrum kräver bra kommunikationer. Alla ska enkelt kunna ta sig till de centrala delarna som allmänt ska präglas av hög tillgänglighet. Centrum ska lätt kunna nås till fots och med cykel. Det ska vara nära till ett nytt resecentrum där nästan alla kommunikationer möts. Goda möjligheter till parkering är också betydelsefullt.

En skön grönstruktur

Skellefteå har många parker och grönområden. Den nuvarande samhällsstrukturen medför att de flesta har nära till natur och rekreation. Åtkomst av det gröna är ett behov som alla har i mer eller mindre stor grad. Vi ska också vara varsamma i förändring och utveckling av grönstrukturen. Vitberget är ett unikt stort stadsnära område som är öppet för sport och rekreation. Området har betydelse såväl för skellefteborna själva och besöksnäringen. Vitbergets kvalitéer är viktiga att slå vakt och utveckla försiktigt. Älven är vårt mest betydelsefulla stadsbyggnadselement i hela dalgången. Den är oersättlig för att skapa skönhet och trevnad. Delar av älvsrummet har tagits i anspråk och utnyttjas för olika verksamheter. Samtidigt är stora delar helt outnyttjade. Ambitionen måste vara att genom fortsatt utbyggnad av strandpromenaden, byggande av broar samt anläggande av kajer skapa ett än större utbyte. Planarbetet ska tydligt betona vår grönstruktur och dess funktion.

Nya bostäder

De senaste årens strukturförändringar tillsammans med befolkningsutvecklingen har medfört en viss bostadsbrist och ökande fastighetspriser. Det under en period låga bostadsbyggandet har medfört ett behov av modernisering och nybyggande. Den nuvarande bristsituationen tillsammans med befolkningsmålet på 52 000 invånare medför att ca 3 000 nya bostäder behöver uppföras. Baserat på nuvarande struktur och efterfrågan bedöms då 1 000 bostäder krävas i småhus och 2 000 bostäder i flerfamiljshus. Kommunen har sedan tidigare en relativt stor planberedskap med många färdiga tomter för nybyggnad. En stor del av detta utbud är

lokaliserat till platser med lägre efterfrågan och med relativt stort avstånd till service.

Skellefteås expansion har tidigare skapat många nya stadsdelar. Det har främst skapat en struktur med utdragen bebyggelse längs dalgången och älven. Den långsmala strukturen medför stora behov av infrastruktur och transporter där beroendet av bil är väldigt påtagligt. För att nå en hållbar utveckling finns det relativt goda möjligheter att göra förtätningar i stadsområdet. Därmed kan man bättre utnyttja gjorda investeringar och minska transportarbetet. Det innebär fördelar genom lägre energiåtgång och minskad miljöpåverkan. Bra bostäder tillsammans med god bostadsmiljö, nära grönstruktur och service är betydelsefullt för att öka en ords attraktivitet. Den attraktivitet som söks finns på flera platser i centrala lägen, invid vattendragen och på höjder med utsikt.

Skellefteås grundläggande stadsbild ska värnas och utvecklas. Den nuvarande skalan och grundutformning med stadsnätstruktur bör bibehållas. 3-5 våningar i centrum och en generellt lägre bebyggelse i övriga områden är naturligt. Däremot bör enstaka högre hus vara möjliga och prövning får ske från fall till fall.

I planarbetet ska ett antal alternativa lokaliseringar för förtätningar och högre bebyggelse i centrum prövas. Nya förslag ska utgå från attraktivitet, centralt, närhet till vatten och högt med utsikt. Planen ska visa på förslag till utveckling av det offentliga rummet i centrum med handel och nöjen. Den ska vidare visa på en förbättring av torg, gaturum samt den gröna strukturen. I detta ingår utvecklingen av älvsrummet, strandpromenad, kajer och den sammanhängande stadsbilden.

En god omsorg

Kommunen och landstinget erbjuder en god omsorg till sina medborgare. Samhällsplaneringens inriktning är också att skapa en omsorg som har en lokal närhet. Boenden och anläggningar för omsorg ska finnas med en god geografisk representation. Ökad livslängd och därmed stigande andel äldre med multisjukdomar och demens medför allt större behov av kvalificerad vård. Det krävs därför möjligheter att skapa nya bostäder för både äldre- och handikappomsorg. Under perioden fram till 2030 bedöms bostäder motsvarande sammanlagt 300-400 platser krävas. Planen ska visa på möjligheterna för en sådan expansion.

En hög tillgänglighet

Andelen äldre och funktionshindrade ökar i befolkningen. Det finns ett mycket tydligt krav att vi ska representera ett samhälle som är tillgängligt för alla. Ett samhälle blir inte jämställt om inte alla kan få samma chans att använda vad som erbjuds. Staden och den offentliga miljön ska utformas så att äldre och funktionshindrade självständigt kan ta sig fram och nå olika verksamheter. Planarbetet ska genomsyras av en ambition att skapa god tillgänglighet.

Kultur och nöjen

Skellefteå har en stor spännvidd i både kulturlivet och nöjesutbudet. Samtidigt finns många områden som behöver bli fördjupade och utvecklade. Kultur och nöje är områden som har stor föränderlighet i preferenser och krav på förnyelse. Kulturen är viktig för samhällsutvecklingen särskilt i en stad som Skellefteå. Kulturutbudet är spritt till många platser och anläggningar. Nordanå är det samlade kulturcentrumet i staden som det är väldigt viktigt att slå vakt om. För nöjeslivet är stans centrala delar viktigt och fokus bör vara på centrum.

Vår fritid

Fritiden är viktig och Skellefteå erbjuder omfattande möjligheter till aktiviteter. Allt från naturupplevelser till elitidrott förekommer. Det finns många föreningar i kommunen som verkar för många olika ändamål och verksamheter. Kommunen erbjuder också många möjligheter i både egna lokaler och anläggningar. Kommunen har också ett stort eget markinnehav som ger goda fritids- och rekreationsmöjligheter. Tidigare har behovet av sport- och fritidsanläggningar förbisetts i många planarbeten. Det finns fortfarande ett stort intresse att skapa nya anläggningar och möjligheter. Därför måste områden för fritid och rekreation beaktas särskilt i planarbetet. Hit hör också utveckling av aktiviteter i anslutning till kustområdet, t ex båtliv.

En ren luft och vatten

Klimatpåverkan och förorenade vattendrag berör oss alla. Undersökningar visar att vi har en ganska god miljö. Ända finns många exempel på områden där vi kan minska miljöbelastningen. En god miljö är ett självklart önskemål och under lång tid har ett

arbete med energiomställning pågått för att minska utsläppen till luft. En stor del av uppvärmningen sker idag med icke fossila bränslen. Biobränsle och fjärrvärme är tillsammans med elektrisk uppvärmning dominerade. Arbetet med införande av alternativa uppvärmningskällor måste dock fortsätta. Även arbetet att minska energiförbrukningen i byggnader måste intensifieras.

Relativt få fordon i kommunen är miljöanpassade. Omställningen till mer miljövänlig fordonspark måste påskyndas. Många av de utsläpp vi ser i stadsmiljöerna överskrider eller tangerar miljö kvalitetsnormerna. En tydlig strategi måste till för att uppnå de målsättningar som kommunen satt upp i sina miljömål.

Kommunikationer

Med ett starkt näringsliv med frekventa kontakter är infrastrukturen och dess funktion avgörande. Kommunikationerna ska underlätta både person- och godstransporter och därmed skapa större lokala konkurrensfördelar och öka attraktionskraften. Ett heltäckande kommunikationssystem är en förutsättning för att få en hållbar utveckling och en bra näringslivsutveckling. Grundläggande kan man också påverka transportbehovet och transportsätt. Infrastrukturen i Skellefteå är som helhet relativt bra men det finns ett brister inom de flesta transportslagen som måste åtgärdas. Eftersom resandet i mångt är oundgängligt måste det upplevas tryggt och säkert. Behoven av kommunikationer varierar påtagligt mellan olika grupper. Näringslivet betonar betydelsen av flyget och vägarna. Några större företag främst inom basindustrierna med stora transportbehov trycker på för sjöfarten och järnvägstrafiken. Hos medborgarna som helhet finns ingen riktigt tydlig inriktning. De flesta vill nog se ett komplett kommunikationsnät som gör att man kan fritt välja mellan olika färd sätt.

Samordnade transporter

Helhetssyn är viktigt vid utvecklingen av trafik och kommunikationer eftersom det finns en så påtaglig växelverkan. Det finns få lösningar i kommunen med fullt ut funktionella terminallösningar med olika transportslag. Det krävs en bättre samordning och nyttjande av befintliga kommunikationer. Vi måste planera för lösningar där kommunikationer möts varvid resande och godstransporter kan effektiviseras. Det ska vara enkelt att byta eller omlasta. I planarbetet ingår att försöka skapa lösningar med

resecentrum och godsterminaler med samverkan för flera olika transportslag.

Digital kommunikation

Kommunen har under lång tid arbetat intensivt för att skapa goda digitala kommunikationer. Det innebär att inom i princip hela planområdet Skellefteå erbjuds goda data- och telekommunikationer. Det gäller både fast och mobil telefoni. De goda digitala kommunikationerna är en stor konkurrensfördel som måste utnyttjas ännu bättre. Samtidigt sker en stark teknisk utveckling av de digitala kommunikationerna. Det medför också ett behov att reservera utrymme inom planområdet för att klara dessa.

Kollektivtrafik för alla

Det finns en stor och omfattande kollektivtrafik i kommunen. Användningen av kollektivtrafiken är samtidigt begränsad. Det beror främst på den geografiska omfattningen och samhällsstrukturen som medför att kollektivtrafiken inte blir funktionell för stora grupper. En stor kundgrupp som styr kollektivtrafikens linjenät är skolelever. Kollektivtrafikens planering och dimensionering är därför starkt kopplad till skolskjutsverksamheten. Kollektivtrafiken är ett viktigt led i att minska utsläppen och öka trafiksäkerheten. Det finns en tydlig ambition att ha en god lokaltrafik i kommunen. Planeringsarbetet ska ha en inriktning som tydligt ger kollektivtrafiken goda förutsättningar. Det gäller särskilt lokalisering och trafikförsörjning till terminaler.

En ny järnväg

Persontrafik på järnväg till och från Skellefteå kan idag endast ske med kompletterande trafik med bil eller buss. Avstigning måste ske i Jörn, Bastuträsk och t o m i Umeå. Detta är ingen långsiktigt funktionell trafik. Behoven av regionförstoring och goda pendlingsmöjligheter är stora. Med funktionell järnvägstrafik kan de större städerna längs norrlandskusten tillsammans förbättra både arbetsmarknaden och utbildningsförutsättningarna. För Skellefteå är person- och godstrafik på järnväg särskilt viktig och för att få en bra funktion krävs att Norrbotniabanan byggs. Den kan minska kostnaderna för godstransporterna, reducera miljöbelastningen för transporter och halvera restiderna för många längs Norrlandskusten.

En inledande utgångspunkt är att målpunkter med terminaler skapas där de största transportbehoven finns. De bedöms vara i Byske och Skellefteå centrum. Om järnvägens dragning söder om Skellefteå får en östlig sträckning skulle en anslutning till Skellefteå flygplats generera fördelar. Särskilt är kopplingen till andra transportslag viktig. En västlig sträckning söder om Skellefteå skulle ha Burträsk som naturlig terminalplats. Alternativen förutsätter dock att lämpliga sträckningar mellan målpunkterna kan ordnas. Terminalen i centrum ska bilda ett resecentrum som knyter samman busstrafik, järnvägsresor, taxi, privatresor med bil samt gång- och cykeltrafikanter. Norrbotniabanan genom centrum måste följa korridoren som nuvarande järnväg har. Ett resecentrum måste lokaliseras intill järnvägen med god anslutning mot torget och centrum.

En terminal i Byske skulle ge besöksnäring i Byske älvadal ännu bättre möjligheter. En terminal för järnvägen vid Skellefteå Flygplats skulle vara av strategisk betydelse och ge kommunen ännu större möjligheter till kombinationsresor både nationellt och internationellt. En terminal i Burträsk skulle kraftigt öka områdets attraktivitet för boende. En viktig del av funktionaliteten för järnvägstrafiken uppnås med god anslutning mot den befintliga tvärbanan mellan Bastuträsk och Rönnskär. För att begränsa järnvägens miljöeffekter skulle en nedsänkning av spåret genom Skellefteå centrum vara att föredra. En nedsänkt järnväg skapar samtidigt stora ytor för stadsutveckling. För sjötrafiken är det av stor vikt att järnvägen får en bra koppling till hamnen. För både person- och godstrafik måste den i både norr och södergående riktning få en god anslutning. Vår industri med stora transportbehov är främst lokaliserade öster om Skellefteå centrum och ner mot havet detta innebär också att den största godsmängden generas där.

Norrbotniabanan ska medge en rationell trafikering. Resecentra måste lokaliseras centralt med god tillgänglighet till bostäder och arbetsplatser. Norrbotniabanan ska ha en god standard som möter dagens och framtidens behov och krav för godstrafiken. Väl utformade godstransportlösningar avseende lokalisering och utformning av anslutningar till industrispår, godsterminal och hamn. Godsterminaler i nära anslutning till godsgenererande verksamheter och med rationella funktioner har avgörande betydelse för att tillgodose effektivt samspel mellan transportslagen och därmed näringslivets transportbehov. I Skellefteå dalen är det i

hamnen som godshanteringsvolymen är störst och en godsterminalsplacering där gynnar godshanteringen.

Flyget måste finnas

För näringslivet med en stor andel kunder både i landets södra delar och även utom Sverige är flyget oundgängligt. Goda affärsmöjligheter kräver snabba frekventa flygresor. Samtidigt är det privatresandet som fortsätter att öka i omfattning. Även för godstransporter som kräver mycket snabb distribution är flygtrafiken oundgänglig. För befolkningen i hela norra länsdelen och för besöksnäringen är flyget viktigt. Antalet passagerare vid flygplatsen är årligen ca 220 000 personer. Ambitionen är att ett ökat resande kan öka antalet passagerare till 300 - 350 000. I en tänkt utveckling av Skellefteå flygplats ingår en förlängd landningsbana som möjliggör större flygplanstyper, ny väganslutning och terminal för tågtrafik om järnvägen anläggs här.

För att möjliggöra en god utveckling av flygtrafiken måste planering för en fortsatt förlängning av landningsbanan göras. Samordning av transportslagen underlättar regionförstoring. Planeringen ska därför även omfatta en bra och säker väganslutning till flygplatsen. På samma sätt skulle en östlig dragning av Norrbotniabanan med anslutning till flygplatsen medföra stora möjligheter till transportsamordning.

Sjöfarten klarar det tyngsta

I Skelleftehamn finns en dels en handelshamn som drivs av kommunen och dels en industrihamn som drivs av Boliden Mineral. De båda hamnarna som ligger intill varandra hanterar årligen 2 miljoner ton gods. En stor del av verksamheten rör transporter för basindustrin som måste vara lokaliserad till Skelleftehamn. I hamnen finns även terminalhantering av gods från både järnväg och lastbil. Arbete pågår att genomföra en utbyggnad av hamnområdet och öka dess verksamhet. Sjöfarten är mycket viktig för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Även miljöfrågorna stärker successivt argumenten för sjöfarten.

Godshanteringen är viktig i Skellefteleden. Ett stort och betydelsefullt nav är just hamnen som hanterar stora mängder gods varje år. För att få en rationell utökad hantering av godset ska en omlastningsterminal skapas i hamnen där all typ av gods kan hanteras på ett samordnat sätt. Planarbetet ska utgå från en fortsatt

expansion av både handelshamnen och terminalen för järnvägstransporter till Skelleftehamn.

Ett hållbarare vägtransportsystem

Kommunens struktur med omfattande landsbygd, många mindre tätorter samt en till ytan stor centralort medför stora transportbehov. Den starka spridningen har gjort att ett mycket omfattande vägnät har skapats där biltrafiken blir särskilt betydelsefull.

Vägtrafiksystemet har brister som främst är relaterade till att flera huvudvägar och trafikleder möts i tätorten. I centrum finns endast tre broförbindelser varav två har begränsad kapacitet.

Utgångspunkten är att avlasta stadens trafiktryck och särskilt centrum. Därmed uppnår man ökad trafiksäkerhet och bättre framkomlighet. Trafiken medför också miljöproblem, främst buller, emissioner och vibrationer. En översyn av hela det övergripande vägnätet är inledd. Det gäller främst vägarna 95/370, 364, 372 och E4. För E4 finns ett stort intresse att skapa en förbifart som minskar trafikbelastningen i centrum. De utredningar som genomförts visar att också att just passagen av Skellefteås centrala delar uppvisar de största bristerna beträffande framkomlighet, trafiksäkerhet och miljöbelastning. E4 bör flyttas utanför centrum och av studerade alternativ är en förläggning till alternativet östra leden det som skapar mest avlastning av centrum samtidigt som det får god funktion för närtrafiken kring centralorten. För att klara en expansiv utveckling krävs fler broar över älven. En ny bro med direkt anslutning mot målpunkter som stadskärnan och lasarettet skulle ge en helt annan tillgänglighet. En ringled, åtminstone söder om staden skulle samtidigt innebära en påtaglig avlastning. I centrum finns en tidvis brist på parkeringsmöjligheter. En expansion och förtätning i centrala delar av tätorten kommer att kräva utbyggda parkeringsmöjligheter. Behoven av parkeringar kommer troligen att vara nödvändiga även om trafikavlastande åtgärder genomförs. I planarbetet ingår att studera både fler parkeringsmöjligheter, broar och lösningar på vägfrågorna.

Mer gång och cykel

Ett av de viktigaste sätten minska belastningarna på miljön är att öka gång- och cykeltrafiken. Det finns ett stort antal befintliga gång- och cykelstråk i Skellefte dalen. En brist är att gång- och cykelstråken inte helt sitter samman i ett system. Otydligheten gör att förutsättningar inte är tillfredsställande. Därför ska planeringen

se till att vi kan få ett förbättrat långsiktigt hållbart vägtrafiksystem. Vagar som trafikavlastar stadskärnan, förbättrar trafiksäkerheten, minimerar trafikarbetet och minskar miljöbelastningen. Ett vägtrafiksystem som ger gång- och cykeltrafikanter en fördel gentemot bilburen trafik.

